

Landskap: *Skåne* Upptecknat av: *Annette Jonsson*
 Härad: *Frösta* Adress: *Åspringe*
 Socken: *Åspringe* Berättat av: *se inne i uppt.*
 Uppteckningsår: *1941* Född år *i*

<i>Inda knuthak.</i>	<i>s. 1.</i>	<i>Grav i</i> <i>ötn. juglbek.</i>
<i>Mesula.</i>	<i>s. 2-3.</i>	<i>ötn. II: 12.</i>
<i>Mindevärdighl arbete.</i>	<i>s. 4, 5, 6.</i>	<i>ötn. I: 15</i>
<i>Arbetsbyte.</i>	<i>(H. 8. 7.) s. 7.</i>	<i>ötn. I: 16.</i>
<i>Hur fastgjordes vedtakene nedtill.</i>	<i>s. 9.</i>	<i>ötn. II: 14.</i>
<i>Torvtak.</i>	<i>s. 10.</i>	<i>ötn. II: 16</i>
<i>Sommarfähus.</i>	<i>s. 11.</i>	<i>ötn. II: 38.</i>
<i>Risv.</i>	<i>s. 12.</i>	<i>ötn. II: 42.</i>
<i>Bastv.</i>	<i>s. 12.</i>	<i>ötn. II: 43.</i>
<i>Kölnv.</i>	<i>s. 12.</i>	<i>ötn. II: 44</i>
<i>Nider.</i>	<i>s. 13.</i>	<i>ötn. III: 1.</i>
<i>Plag.</i>	<i>s. 14.</i>	<i>ötn III: 2</i>
<i>St.</i>	<i>s. 15-15a.</i>	<i>ötn. III: 4</i>
<i>Spadbruk; hane.</i>	<i>s. 16.</i>	<i>ötn. III: 5, 7.</i>

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. M. 7762 : 7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sektion 2 lista n:10 Sneda knuthak.

5 Sneda knuthak har förekommit i gamla hus. fig a, b, c, d.

De är en urgamla byggnadsmetod.

I de knuthaken kunde ju bräder infällas både om sneda och raka
sidoväggar.

Jag vet inget sådant hus nu, som är kvar, de var ju låga och rymda
liten. Så sen 1900 har de visst helt försvunnit.

Jag har själv sett sådana typer, men de är borta som jag sett
meddelare och uppvecklare.

Amette Sönsson. 1/9 1941

Ref. II:10.

Expo. G. G.

Sektion 2 lista M:12 Mesula.

3 a I gamla hus kunde finnas sådana stolpstöd.

Gamla hus voro ju mycket låga, takstolen var i bland liten, så rygg-
åsen, vårdträen lyngde.

Där var ett ryggåsaträ under, de uppkars av stötter.

Di kunde ju sättas på fotträen sylten, om di stod i gaveln.

Men sattes di dit sen, d. v. s. om taket behövde stödås vid ryggåsen,
så fick stötten sättas på jorden innanför gaveln.

De var ju i loggeln eller annat uthus som de förekom.

Var de inne i, mellan logen, och loggelvet, ställdes den på logbalken.

Di kallades ryggåsstödder.

b Var de behövt, takstolen också behövde stöd, fick snestiver

sättas från stöttan. De var mellan loge och loggeln, eller över fähus,
även över loge. De är ju urgamla, husen var ju så små, så både stötter
och snestiver var korta.

Den typen har gått bort sen 1900, så bester gätter innan.

Om än ett sådant hus är kvar, är de helt försvunna.

Meddelare och upptecknare, Emmette Sonesson, 1/9 1941

Stu II:12

exp. allas

Sektion 2 lista nr = 12

Bilaga

3 Som fig 6 b. Med en inre stötte som står på en tvärs, och en undre som står på fotträdet, om de är vid gaveln är mera efter senare tid. Om de är inne i huset, står stöttan som är under tvärsen, på logbalken. Således två stötter många varandra, men med en tvärbjälke, tvärs, emellan.

De är hus som är något högre än de förra.

De husen har stått till efter 1900 men har i viss mån ändrats.

Sådana stötter kunde gott vara att bli på.

Om de var en stötte som stod intill ett loggbo, kunde de också källas som tjäna som fotsteg, så kunde de bli på dem när de skulle upp i loggboet.

Sen 1900 har de måste husen förändrats.

Uppbeckningen gäller hela sektionen.

Denna sist becker har nog byggts omh. 1850 eller något senare, men den förra är äldre. Här kanske finns när kvar, men annars är de omändrades.

Meddelare och upptecknare. Annette Jonsson. 1/9 1941

Etu I:15

Sektion 1 lista nr 13. Mindre värdigt arbete.

1 A. Uppgifterna gäller hela socknen.

B. Gäller mest storbonde, som hade ett par drängar, eller egna barn.

2 A. En bonde med mindre ställe, som är rik, där av är ansedd, och står högt i rang. Eller också en bonde som är stolt av sig.

3 A. En storbonde, ensägs de inte värdigt själv köra, lada till marknads med kor. "Hade han ingen dräng som kunde sköta handeln, fick han ändå själv säga, handla med krämarne, eller ha en köhandlare till de."

Hära gödsel, arbete på åkern. Eller gödsla hos kreaturen.

Stå på vedbacken, hugga ved. Eller gripa i vid dränering, svärhackle.

B. Bära bärder, som mjötsäckar, eller bära i hej hä; fick ju anstå till andra. De var endast enstaka tag som han tog i en väska att lassa, eller lyfta en vagn, s.k. hjälptag. Samt lynga på stenvikten då de bröt upp sten. Men att stå i med grävning eller dikning var ej ansevärt.

4 A. En mindre bonde, som var rik, tog ej i med något på grund av att han var ansedd för att han var fin.

B. Arbeten som också var inte värdiga en storbonde, var träckning med slaga skejs körning. Biträda vid slakt, som ex. flå huden av större djur.

evska

54 De gäller inte viss ålder, de är alltid
se. här på, vältjän som tjäna, och var i ålder med egna barn, fick
utföra alla hårda arbeten i jämförelse med barnen på stället.
B. En småbonde fick i regel utföra all sorts arbete, utan hänsyn till
anseende eller person. Även barnen fick ta i med allt.
D. fick tidigt komma bort, de fick ju vara som drötar hos storbonden.
Småbondens hustru fick även delta i allt grovt arbete.
Där ansågs ingenting för olämpligt för en småbonde.
Storbonden räknades den som hade flera hemmantal på stället.
Tidsperioden gäller långt innan 1880 - omkr 1890
Meddelare, många gamla i sektionen.
Upptecknare underskrnad.

Annette Loresson 2/9 1941

avsk

ACC. N.R. M. 7762:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sektion 1 lista 13

Bilaga.

A. Sjöinge by.

B. Sjäre av ett medelt stort ställe, en annan av ett större.

C. Fiolserieden innan 1837 - omkring 1885.

Di båda hade de smått och fingo arbeta utan anseende till något stånd.

Omkring 1885 kom de stora ockelboarvet, så blev ändring så di blev fina.

Allt arbete ansågs stämplat.

Di hade många barn, di blev även för fina för grovt arbete.

Medeltare många, men jag minns de även själv.

Upprättad av Annette Jonsson 2/9 1941

1:15

avsk

Sektion 1 lista N: 16 Arbetsbyrå.

3. A. Arbetshjälps och arbetsbyrå har alltid förekommit.

B. När en längr skulle byggas voro först bönderna körande efter timret.
Där behövde ju inte så många skjutsar.

När längrn skulle resas budades byalaget, alla skulle hjälpa till.

C. Här var ju byn delad i gilleslag.

Men förutom laget var ju timmermännen med.

När längrn var rest hade di gille.

Di mestde karlarn hade verktyg med sig.

D. De gilleslag som budades hade förningar. (har ju förut best)

Di skickades dit under tiden di restes längrn.

De var ju i regel stora längr som de gällde.

De gick ju till på samma sätt med mindre hus.

A. I form av matvarer, om en torpare, eller fattig skulle resa ett hus
hjälpde grannarna till. Di kunde di bära dit mat så där blev
förtäring. För brukade ofta grannarna bresta varandra med
matvarer, då något arbete skulle utföras så ett lag skulle i hop.

Tiden gäller långt tillbaka till omkr 1900.

avskr/1.

Arbetshjälpr.

1 A. De brukades förr med n. k. stengille.

Då samlades grannar, och ävens andra för att köra i hejs sten

De gällde om man större mur, eller gärdar skulle läggas, eller ett skifte skulle rensas för sten. På kvällen var gille.

2 B. De brukades då också med förning. De är så länge sen, som di hade gröt till förning, eller kakor.

Ungdomen samlades på kvällen till dans.

Sammanskottsgillen.

3 A. När ett dike skulle grävas, som många fick deltaga i, som hade skifte intill, så samlades di och utförde arbetet.

3 B. Då blev de sammanskott av drakdering.

Även de som inte hade del i diket var med, men di arbeta för gille. De deltog ej i sammanskott av matvaror.

De har berättats av många gamla, de gäller hela socknen.

Uppgifterna gäller långt tillbaka på 1800 talet, har nog ej förekommit sen 1880 talet. Jag kan ej minnas det.

Uppdecknare, Annette Lönner, 3/4 1941

I:16

(H. G. 7)

ACC. N.R. M. 7762:9

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stu II: 14

Sektion 2 lista nr 14.

3. Vedtaket upprehålls av både järn, och träkrokar.

I hus som var till lader, eller dylikt var endast träkrok.

De var en krok som var väsen så, att den var som en krok.

De kunde även vara järnkrok.

Den kroken var ju fästad i de yttersta sparrat som fig 8:e.

Takveden kunde läggas både på längden på taket, eller på höjden.

En trä fick ju läggas nere i de krokarna.

Skulle då veden läggas i höjd intajpades di i de träet nere i.

Så släntades di vid ryggsåsen så di s.k. spetsades i höjd.

Om di lades på längden så spikades di nere i från första träet.

Så uppe vid ryggsåsen spetsades två trä i höjd till röddning.

De är en gammal typ, men till lader, har den varit med, och är
ännu, men de är ju endast enkla sådana.

I gårdar finns inga, den förändringen har blivit långt innan 1900.

Meddelare är gamla i socknen, besöks gället innan 1850 - omkr 1900

Upprätthållare, Annette Lönnerström 3/9 1941

avskr.

Sektion 2 lieta m=16 Torvtak.

3. Ett hus här på boställsfäboden.

Där bodde på sin tid lille Hans.

Det huset var en hydda med torvtak, grästorver var lagda till tak.
Till underlag var långa grenar tätt lagda, rester som höll torverna.
Så var de grästorver som han hacka upp ur fäboden och skar jämna,
som lades tätt intill var andra.

Där fiek vara nere vid ett trä som torverna hade fäste till.

De träet var ju fäst vid båda gavlarna, antingen var de träkrokar,
eller vidjer. Träet var ovanpå grenarna.

Många gamla har talat om lille Hanses hus.

Ovanpå ryggsäen var antingen enris, eller säv. Grästorverna stöt ju
tätt i hop, så enriset ovanpå.

Det huset byggde han själv, de var innan 1850, så stod de till omkr 1880.

De var på kronans, Sjöunge boställsfäbod.
mina föräldrar, och många har talat om de

upptecknare Annette Lönsson. 3/9 1941

Sektion 2. lista n: 58

Sommarfåhus

V: 58

1 Gäller endast större gårdar.

2 Små gårdar som hörde till de större, slöts även till.

3 a Kreaturen voro på ängsmark eller skogsbeite ett stycke från gården, så var där väjehörs med.

b Där kunde även vara kreatur från småställen.

De var näst kor, men även får hade di ute långt från hemmet.

4 a Var de i skogsmark kunde kreaturen ha skydd bland träden.

Han som vakta hade en väjtuba som han låg i.

b Var de får drevs di in i en lada, eller om ett ställe var i närheten, som di anså till att få djuren in i. Annars fick di slå upp skjut.

Korna mjölkades ute, di drevs i högr på en plats, som di vandades vid, och som var fredad för flugor. Annars höll vakternen dem men di mjölkade.

6 Den tiden är 60, 70 år tillbaka, efter vad gamla berättat.

Meddelare Sven Sjöstedt född i Hörby förs. 1857.

Hade själv varit vaktpojke i yngre västlän.

Upptecknare Annette Söneren 5/9 1941

Etc. v. 11

Sektion 2 n: 42

Pier, har nog aldrig funnits här, ingen kan erinra sig någon sådan.

Lista n: 43 Bastur har aldrig funnits för, numera finns en bastu i var by.

Lista n: 44 Hölnor.

1. a. De är en urgammal sed som har funnits i var by.

2. Här i Sjöringe by är två, i Satsrup är en som är mera bebehållen.

b. Di ans som både maltfärrer och brytsluger.

Nu är där inte mycket kvar av dem.

3. Di var murade av grästen med valv till tak, de var täck med gräs, med underlag av ris. Man synes att vara täckt med spån. (De har väl varit uggar)

4. I de gamla stjärnen torke di även malt.

I bakugnen har di också torkat malt, de gick lera

så de är inte mer än 20 år sen di ans en av dessa brytslugerna att bryta lin i.

Flur gamla sådana kölner är, vet man ej. Di har ju varit med i århundraden

b. För begagnades sådana mer än nu. Jag kan minnas som liten di torke

malt i den maltfärran som är här vid bostället.

Gamla har torkat om när di var med och torke malt.

Upptecknare Annette Sonesson 5/ 1941

II: 42

II: 43

II: 44

avsk

Sektion III lista n:1 årdler.

III:1.

1 Årdler, fig 31 a, även fig f är en typ av urgamalt.

3 a På våren, innan sådden, brukades ett varje åkerhopp skulle tväras.

Di skulle med årdler köra på tvären över plogtäljerna. Där var ju hardest först med grov träharve.

Där var ingen vändskiva utan jorden föll till båda sidor.

6 Di fick ju hålla fast vid årdler så länge till något annat redskap kom till. Årdler användes till att jord där som ej var stenbundet mer än di kom mer.

Di hade inte mer än en häst för årdler.

Delarne var styret, årsbitten, blåana, årkerogen, stängen, säcken, ören.

4 Den äldsta typen är e, f, som blev di alltmer förbättrade.

Sen här kom andra redskap, som klös, järnharvar, tväras di inte jorden.

Man anv. årdler mest vid sättnig av potatis och korn.

I äldre tider hade di ju endast årdler, plog, och träharvar.

Förändringen har kommit allt efter som bättre redskap kom i handeln.

Di förste årdlern var helt hemmagjorda.

Tiden för årders mästa anv. var till in på 1890 talet.

Meddelare, och Uppptecknare, Annette Sonesson 5/9 1941.

Sektion III lista n: 2. Plog

III: 2

1. Plog har varit i bland jordbrukarne i urminnes tider.
3. Men plog med vändskiva har nog inte varit alltid.
Enligt gamlas utt. så var de gamle plogarne mycket enkla.
Di var hemmagjorda, di var sämre att arbeta jorden med, än är den
är nu. De kan inte utredas då de förste plogarne kom till.
Gamla säger att di varit med så långt di minns, och vet.
Di har ju varit mest till anv. på jämnfallen mark.
En fullkomlig teckning av plogar finns i landsmålsarkivet.
Delarne namn i en gammal plog, tackarna, stängen, styret, säcken.
Di hade alltid två hästar för en plog.
4. Efter som här kom köpta delar i handeln, förbättrades di ju.
Sen kom här helt nya plogar, sen alltmer förbättrades di, genom
di nye som kom. Di som nu är i bruk här, är oliverplogar.
På de senaste 50 åren, har di förändrats mycket.
Jag har sett gamla plogar, men di är ju enkla, mot de nyare.

Meddelare och upptecknare Arnette Sönsson 6/9 1941

Arnette
S

Sektion III lista n: 4

III: 4

1. Uppgifterna gäller hela socknen.
2. I allmänhet mest torpare, eller husmän.
3. Sådant redskap som fig. 32, 33 har nog ej funnits.

Men långt tillbaka, då di hade nyodling, eller på svedjetann, som var tätt med sten hade di små redskap.

Då hade di i stället för harv, en liten i typ som en rävsä.

Där var en tre fyra grova pinnar, så pass som harvpinnar.

Med den luckra di jorden efter grävningen och sådden.

Där var ett litet skeft i, "som ett kort riveskeft."

Husmän med en liten åkerharp kunde även anv. sådant.

De var ju då di inte hade järnsiver.

De anv. ju på mark som di ej kom åt med träharv: Stenbunden mark.

Di fick själv hantera de redskapet, di hade ingen häst för.

Tiden för detta bruk var långt innan 1859, men jag tror inte di anv. på stäa
den järnsiver, och små järnharvar kom i bruk, har sådant redskap förrumit.

Meddelare många gamla, jag har själv sett ett sådant redskap.

Uppdecknare. Annette Jonsson. 6/9 1941.

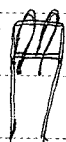
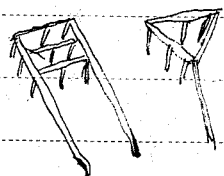
Arvid
Z.

Sektion 111 lista n:4

1. Beskrivningen gäller hela socknen.
2. De är mest torpare eller husmän med en liten åkerlapp.
3. Då de var nydling med mycket sten så di inte kom i jorden, med harr anv. di ett sådant redskap, då där först hackats.

Där var antingen grova träpinningar i, eller också nån järn, eller träjör som böjts. Den drog di i jorden för att luckra jorden.

Den var både i typ som treangel och fyrkant.

Så fästes träpinningar i den, eller om de var böjliga så böjdes di i den treangeln, och fästes.

Di kunde med handkraft föra den.

Tiden gäller ju långt tillbaka.

Meddelare och upptecknare Annette Sonesson 22/1946

Sektion III m:5 Spradbruk

1. Uppgiften gäller hela socknen.

2. Mest mindre jordbruk, och torpare.

3. För i tiden arbetades mycket jord med spraden.

Även i nutid gräver husmän sin jord med spraden.

Man för grävde di stora stycke, på samma gång togs upp sten.

Torpare kunde gräva stora stycke, de gjorde skäl för åder och plog.

Små dagar grävdes alltid med spraden.

Di grävde också kring åkrarna för att komma närmare gården.

Där di inte kom åt med plog, tog di till spraden.

4. Här fanns smata spradar, men di var mest till dikning, rörspraden.

Di spradar som anv. att arbeta i jorden ned var breda, hemmagjorda.

a. Håndtaget var av trä, med ett hål till handen.

Di kunde framgå på vilken sida om skaftet di vilte.

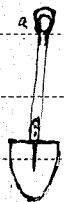
Numera gräver ingen jordbrukare med spraden.

Uppgiften gäller innan 1850-1900

Meddelare, gamla i orden

Uppvecklare, Annette Lomesson 6/9 1941

Aron

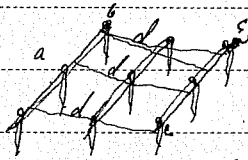

Sektion III lista n: 7 Flarr.

1. Uppgiften gäller hela socknen.
2. Gäller både större och mindre ställe.
3. Berett jorden utan flarr vet ingen, då skall de vara så långt tillbehör så ingen gammal minns, eller hörs.

Den äldsta typen som man vet, var av trä, a

Grova trä, sattes grova pinnar i, di sattes i så att ett huvud var ovanpå träet. Di harverna var ju mycket enkla.

Pinnarne, var av ask, eller en, di fick vara rätt grova och sprida neråt. Sen börja di med dubbla harver, en mäta, och ett ess, höll dem samman. Så var tvärskärm av järn, i stället för di förra av häjpor.

Sen börja di med järnpinnar, och tätare med sådana.

Men på di siste åren har de övergått till helt av järn.

4. Flusmän, di har ju anv. små harver, hemmagjorda, i samma typ som fig, men klenare, som di själv dragit. När inte harven gick i, kändes en sten på. Dubbla harvar fick vara på åkrar som inte var för mycket sten.

Uppgiften gäller mellan 1850-1900

Meddelare gamla i socknen. Uppvecklare Amette Larsson 8/9 1941

Avon.
B